

Novoletni razgovor z našimi sodelavci

V LETU 1983 NAS ČAKAJO ŠE VEČJE PREIZKUŠNJE

Vsakič se ob koncu leta v mislih ozremo nazaj, in utrne se vprašanje: »Ali je bilo uspešno? Ali so se uresničile vse izrečene želje?« Konec leta je čas, ko delamo obračune. Tudi sami s seboj!

Da bi popestrili vsebino našega Predilca, smo se pogovarjali z nekaj našimi sodelavci. Vsem smo postavili enaka vprašanja. Preberite, kaj so odgovorili!

Jože Mirtič
— glavni direktor:

Kako bi ocenili leto ki se izteka? Katere premike ste najbolj občutili?

»Že vrsto let je svet v težkih — kriznih ekonomskih razmerah. To dejstvo smo končno spoznali tudi pri nas v Jugoslaviji. Potrošiti več kot naredimo, prekomerno se zadolževati v tujini in najete kredite ne vračati, delati manj produktivno, ustvarjati velike izgube v nekaterih

segmentih našega gospodarskega življenja, visoka stopnja inflacije, prekomerna rast cen in druge slabosti ogrožajo našo socialistično družbo v njenem nadaljnjem svobodnem samoupravnem in družbenopolitičnem razvoju.

Zato ocenjujem, da je v letu ki se izteka, dosežen uspeh velik napredek v tem, da smo spoznali realnost težkega gospodarskega položaja in na tej osnovi tudi dovolj odločno ukrepali, čeprav vidnih rezultatov v saniranju kriznih razmer nismo dosegli.

Premike v nekaterih ukrepih Zveznega izvršnega sve-

ta smo občutili vsi. Domove ogrevamo več z drvimi, kot s kurilnim oljem; z avtomobili se vozimo manj; v tujino potujemo manj; v porabi družinskega proračuna smo racionalnejši; vsi postajamo bolj varčni. Torej sleherni državljan lahko ugotovi, da se je začelo zares in da smo od besed prešli k dejanjem. In da končam odgovor na zastavljeno vprašanje, ki se prav gotovo nanaša tudi na oceno dela v Predilnici v minulem letu. V razmerah, v katerih smo delali in ustvarjali je končni poslovni rezultat zadovoljiv. Z večjo vnemo in bolj odgovornim delom vseh pa bi bil lahko še boljši.«

Kako naj bi se odvijalo delo v naši DO v prihodnjem letu? Kaj se vam zdi najbolj kritično?

»Gospodarski položaj v državi bo tudi v prihodnjem letu zaostren. Gospodarska stabilizacija se bo nadaljeva-

la, pogoji gospodarjenja bodo še težji, zato bo nujno, da se vsi delavci našega kolektiva vključijo v izvajanje našega stabilizacijskega programa v zoženih pogojih gospodarjenja.

Najpomembnejša naloga bo oskrbeti proizvodnjo s potrebnimi surovinami, reprodukcijskim materialom in rezervnimi deli. Pridobitev deviz z lastnim izvozom in združenimi devizami ob zaostrenem deviznem sistemu bo težko realizirati, zato bo še posebej nujno zastaviti vse sile, da povečamo izvoz in s tem pridobimo potrebna devizna sredstva za uvoz.

Konkretnije naloge vseh delavcev v naši organizaciji pa so: povečati proizvodnjo, produktivnost dela, kvaliteto, zmanjšati odpadke, skratka učinkovito in odgovorno delati na vseh področjih dela.

Še posebej pa bi izpostavil problem velike odsotnosti z dela. V letu 1983 moramo odsotnost bistveno zmanjšati in s tem omogočiti kar največjo zasedenost vseh proizvodnih zmogljivosti.«

Kateri dogodek v minulem letu bi izpostavili?

»Smrt Leonida Brežnjeva.«

(nadalj. na 4. strani)

V tej številki

Na 2. strani: Plan proizvodnje naše tovarne v letu 1983.

Na 3. strani: O beneficirani delovni dobi predic.

Na 6. strani: Velika odsotnost z dela zaradi bolniških izostankov.

O požarnih prijavnih.

Grad Bogensperk v decembru 1982.

VSEM SODELAVCEM IN UPOKOJENCEM ŽELIMO VESELO, ZDRAVJA POLNO IN USPEŠNO NOVO LETO!

Varovanje našega premoženja

Poročilo o delu službe »Varnost« pri nas, ki so ga obravnavali delegati delavskega sveta.

Republiški zakon o splošni ljudski obrambi in družbeni samozaščiti določa varovanje materialnih in drugih dobrin, ter način varovanja pooblastil delavcev, ki opravljajo službo varovanja ter druge zadeve.

V že omenjenem zakonu pa je določeno, da bo po izidu tega izdal potrebna navodila republiški sekretar za notranje zadeve. Teh navodil še ni. Do sedaj smo organizirali našo službo varovanja in način po določilih zakona o družbeni samozaščiti, varnosti in notranjih zadevah.

Ko bodo izdana navodila od republiškega sekretarja za notranje zadeve SR Slovenije bomo morali dosedanja načrta varovanja našega družbenega premoženja uskladiti s tem navodilom, prav tako pa tudi organizacijsko obliko službe varovanja. Sedaj nam po pogodbi in v skladu z našim načrtom varuje družbeno premoženje TOZD VARNOST — Moste-Polje. Po sedanjem načrtu in organizaciji opravlja to službo 8 varnostnikov pri vhodu I in II in en telefonist. Za opravljanje tega dela plačamo letno 2.798.304,00 din. V tem znesku je zajeto tudi teoretično in praktično izobraževanje teh varnostnikov ter vsi ostali stroški, tako nadzora službe in organizacije. Izdelali smo analizo kakšni bi bili stroški varovanja, če bi organizirali svojo.

V analizi smo upoštevali postavke obračuna za 9 varnostnikov in 1 telefonista za eno leto po točkah, ki so zapisane v razvidu del in nalog PL. Po našem izračunu bi znesli vsi stroški varovanja 2.774.500,00 din. Dosedanja veljavna zakonska določila določajo, da invalidi ne morejo opravljati službe varovanja kar določa tudi zakon o splošni ljudski obrambi in družbeni samozaščiti in 284. člen, da imajo ti delavci pravico in dolžnost s fizično močjo preprečiti kakršnokoli škodo na družbenem premoženju.

Če bi imeli lastno službo varovanja, bi morali organizirati tudi kontrolo izvajanja službe varovanja skozi cel delovni dan in še posebno ponoči. Postavlja se tudi vprašanje nadomestitve ob izpadih, zaradi rednega dopusta in bolniškega staleža, saj mora opravljati to službo delavec z opravljenim izpitom o varovanju premoženja. S sedanjim varovanjem družbenega premoženja je ugotovljeno, da bolje opravljajo delo varovanja po načrtu naše DO, kot če bi bili ti delavci zaposleni v naši DO.

Resnično smo v začetku ugotavljali pomanjkljivosti, ko smo pričeli službo varovanja s TOZD — VARNOST.

Strokovna služba ugotavlja, da se TOZD — Varnost trudi in sproti odpravlja vse ugotovljene nepravilnosti ter

menja varnostnike na določenih delovnih mestih. V času od 1. 1. 1980 pa do danes so že zamenjali 9 varnostnikov in 1 telefonista.

V naši delovni organizaciji sprejemajo ukrepe discipline, ki jih morajo varnostniki tudi izvajati, vendar jih posamezni delavci ne spoštujejo in s svojim obnašanjem

delajo težave tej službi. Strokovna služba prosi DS in vse delavce, da javljajo ustrezni službi v DO vse nepravilnosti, ki se pojavljajo s strani varnostne službe.

Menimo, da naj ta služba varovanja družbenega premoženja s TOZD VARNOST — Moste Polje ostane.

Mali Franc

Naša proizvodnja v letu 1983

V prizadevanjih najširše družbene skupnosti z optimalnimi napor in izkoristkom vseh faktorjev, ki pripomorejo h kvalitetnemu in kvantitetnemu dvigu proizvodnje, stabilizirati naše gospodarstvo, bi tudi v naši delovni organizaciji pričakovali boljše fizične in finančne rezultate poslovanja v letu 1983. Takšna prizadevanja morajo ostati vseskozi naš cilj, žal pa ostanejo vprašljive izredno težavne okoliščine, ki lahko našo proizvodnjo bistveno omejijo. To je vprašanje devizne in dinarske likvidnosti našega gospodarstva. Spopadamo se z eno največjih gospodarskih recesij na svetu, poleg tega pa še z devizno prezadolženostjo naše države na zapadnem konvertibilnem področju, zato morajo biti vsi naši naporji podrejeni skupnemu cilju, maksimalno povečati izvoz na konvertibilno tržišče in z ustvarjenim deviznim prihodkom pravočasno poravnati vse dospele obveznosti naše države v prihodnjem letu. Pri tem pa ne smemo prezreti okrnjenega zadovoljevanja potreb domačega tržišča. Z računico najboljšega gospodarja, ostane gospodarstvu, po izločitvi potrebnega deviznega priliva za odplačila in obresti za zunanje kredite, zadovoljlitve nujnih potreb prebivalstva, energije in federacije, za uvoz preostalih potreb (reprodukcijskega materiala in opreme) bore malo deviznih sredstev, zato še ne vemo, kakšen del deviz bomo dobili za zadovoljevanje naših reprodukcijskih potreb. Vsekakor bodo programi izvoza izhodiščni za določitev uvoznih reprodukcijskih potreb z upoštevanjem dohodkovne motiviranosti izvoza (vračila carine in drugih uvoznih davščin, davkov in prispevkov ter drugo). S tako selektivnimi deviznimi ukrepi in ostalo kreditno monetarno politiko, bomo tudi mi prisi-

ljeni menjati oz. časovno zamakniti naše investicijske programe, s tem pa pričakovati spremenjene oz. slabše poslovne rezultate.

Tokrat s planom za leto 1983 ne bomo sledili srednjeročnim predvidevanjem, kjer smo s prvo montažo novih prstančnih strojev računali na nekaj stotisoč ton višjo produkcijo, temveč bomo ostali v mejah letošnje produkcije. Temu primerno pa bo, poleg ostalih spremenjenih pogojev poslovanja, manjši ustvarjeni dohodek oz. čisti dohodek.

V celoti lahko računamo na spreminjanje plana med letom 1983, če se bodo pogoji poslovanja s pričakovanimi spremembami zakona o devizni politiki Jugoslavije in ostalimi zakoni ter ukrepi bistveno menjali. Mi načrtujemo proizvodni in finančni plan, kot so za normalno delo potrebni, ker spremenjenih pogojev in realnejših materialnih osnov poslovanja še ne poznamo, pričakujemo pa lahko tudi najtežje pogoje.

Plan proizvodnje

Povedali smo že, da v letu 1983 še ne moremo načrtovati montaže prve polovice novih prstančnih strojev, ki bi zamenjali odslužene, zato tudi ne moremo planirati v srednjeročnem planu načrtovani dvig proizvodnje iz 6.974 ton v letu 1982 pri Ø Nm 33,8 na 7.530 ton Ø Nm 35,2 v letu 1983. Zaradi bistveno spremenjenih pogojev deviznega poslovanja s tujino in kreditnih pogojev poslovanja domačih in tujih bank je gotovo, da bomo tudi v naši DO morali, kot smo že dejali, spremeniti srednjeročni investicijski program oz. ga vsaj časovno zamakniti, po tem, ko bomo poznali spremenjene temelje zveznega in republiškega plana, to pa naj bi bilo koncem prve polovice prihodnjega leta.

Konec meseca novembra je prispela pošiljka bombažnih vzorcev iz Kopra. Ti vzorci ostajajo po prevzemanju bombaža v pristaniščih. Ko se zbere dovolj velika količina jih odpošljejo tovarnam. Kakovost tega bombaža ni zaradi tega nič slabša. Mi smo tokrat dobili ruski, sudanski, tanzanijski in mehiški bombaž, pakiran v vreče po 5–8 kilogramov.

Opis	Obdobje od I-XII			Indeksi	
	1981	Ocena 1982	Plan 1983	Ocena 1982 1981	Plan 1983 ocena 1982
PREDILNICA					
Mikana preja	6.637	6.411	6.444	97	101
Česana preja	684	709	900	104	127
SKUPAJ	7.321	7.120	7.344	97	103
∑ Nm	29,9	28,1	29,6		
Proizv. preje v bazni Nm 34					
ASORTIMAN - količina					
Mikana bombaž. preja	3.302	3.110	3.084	94	99
Česana bomb. preja	684	709	900	104	127
Mikana stanična preja	98	134	-	137	
Mikana sint. preja	3.237	3.167	3.360	98	106
SKUPAJ	7.321	7.120	7.344	97	103
ASORTIMAN - struktura					
Mikana bomb. preja	45	44	42		
Česana bomb. preja	10	10	12		
Mikana stanična preja	1	2	-		
Mikana sint. preja	44	44	46		
SKUPAJ	100	100	100		
SUKALNICA					
Sukana preja	2.443	2.765	2.728	113	99
∑ Nm	32,0	27,8	28,2		
Proizv. preje v bazni Nm 34					
PREVIJALNICA					
Previta preja	6.024	6.098	6.916	101	113
Enojna preja previta	3656	3.377	4.188	92	124
Sukana preja previta	2.368	2.721	2.728	115	100
∑ Nm	30,4	28,0	30,1		
Proizv. preje v bazni Nm 34					
EPEKTNA SUKALNICA					
	344	380	433	110	114

Gre za vključitev konkretnih rešitev iz dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije Jugoslavije v sedanjih težavah gospodarskega položaja in zapletenih družbenopolitičnih razmer. Pri tem pa bo morala imeti vsaka DO svojo konkretno nalogo.

V gornji primerjalni tabeli med letom 1981, oceno za tekoče leto in planom za leto 1983 pa vidimo, da kljub temu načrtujemo povečano proizvodnjo enojne preje za 3% na oceno letošnjega leta. Številka 7.344 ton je popolnoma realna, ker bi bilo potrebno le minimalno zmanjšati zastoje in zagotoviti boljšo kvaliteto posameznih surovin. Računamo, da vsaj surovine ne bo primanjkovala,

kar pa nima trdnih temeljev.

Proizvodnja je usklajena s proizvodnimi kapacitetami in zahtevami kupcev, pri tem pa optimalno orientirana na domače surovinsko tržišče, tam kjer je to možno. Računali smo v več variantah pri danih pogojih na najboljši dohodkovni efekt.

Proizvodnja sukalnice bistveno ne menja svoje proizvodnje, povečuje pa se proizvodnja previjalnice, ker se pozna vpliv celoletne produkcije štirih novih sukalno-previjalnih strojev. Produkcija efektivnih sukancev pa je še vedno odvisna od vrste efekta, to je števila proizvodnih faz.

Plan zaposlovanja v letu 1983

Plan zaposlovanja za leto 1983 ne upošteva reorganizacije proizvodnega sektorja in sektorja vzdrževanja. Skupno število zaposlenih se z reorganizacijo ne bo spremenilo; spremenilo se bo le število delavcev po sektorjih in razporeditve po delih in nalogah, ki se bodo ponekod tudi vsebinsko spremenile.

V letnem planu kadrov predvidevamo povečanje števila zaposlenih za leto

1983 (od 1009 zaposlenih na dan 30. 9. 1982 na povprečno 1026 zaposlenih v naslednjem letu), predvsem v proizvodnem sektorju (od 756 na 775 delavcev).

V letu 1983 se bo upokojilo predvidoma 33 delavcev, ki jih bomo v celoti nadomestili le v proizvodnem sektorju.

V planu se tako predvideva 43 dodatnih potreb po delavcih, od tega 40 za

proizvodni sektor in 3 za ostale službe.

Iz JLA se bo vrnilo 7 delavcev, ki bodo razporejeni na dela in naloge, ki so jih opravljali pred odhodom v JLA.

Plan zaposlovanja pa ne predvideva zaposlitev za določen čas v času šol-

skih počitnic, zaradi nadomeščanja dopustov. S takšnim zaposlovanjem bomo nadaljevali tudi v letu 1983, saj so bili rezultati zadnjih 2 let zadovoljivi.

Težko rešljivo pa bo zaposlovanje pripravnikov.

V. B.

O beneficirani delovni dobi predic

V junijski številki Litijskega predilca je bil objavljen članek, povzet iz Delavske enotnosti o beneficirani delovni dobi v tekstilni industriji.

Članek je bil obetajoč in je dal upanje marsikateri predici, da se bo vprašanje o beneficirani delovni dobi rešilo že do konca tega leta. Temu pa vendarle ni tako.

O aktivnostih na tem področju smo bili seznanjeni na seji komisije za življenjske in delovne razmere delavcev pri sindikatu delavcev tekstilne in usnjarsko predelovalne industrije Slovenije. Poudarjeno je bilo, da je bil članek v Delavski enotnosti napisan na podlagi razgovora, ki ga je pripravil Republiški svet sindikata delavcev tekstilne in usnjarsko predelovalne industrije, v katerem so poleg strokovnjakov sodelovali tudi predstavniki ustanov, ki so pristojne reševati vprašanja s področja beneficirane delovne dobe. Na tem

razgovoru je bilo dogovorjeno, da inštitut pri Visoki tehnični šoli v Mariboru pripravi elaborat o beneficirani delovni dobi predic in tkalk po metodologiji, ki jo zahteva Skupnost pokojninskega in invalidskega zavarovanja v SR Sloveniji. Vendar je vse ostalo le pri dogovoru.

Sklep komisije za življenjske in delovne razmere delavcev je bil, da z aktivnostjo pri urejanju beneficirane delovne dobe nadaljujejo in opravijo razgovore s predstavniki inštituta, čemu elaborat kljub dogovoru ni bil izdelan.

Poudarimo naj, da se o rešitvah beneficirane delovne dobe v tekstilni industriji ne zavzemamo samo v naši republici, toda to vprašanje ni rešeno za celotno tekstilno industrijo v naši državi.

Iz navedenega lahko sklepamo, da v letošnjem letu gotovo ne bo rešeno to vprašanje, z aktivnostmi, ki so bile ponovno načrtovane, pa je več upanja za ugodne rešitve v letu 1983.

V. B.

Nabavili smo nove, hrastove železniške prage (na sliki levo), za popravilo našega industrijskega tira, pri katerem so ti že močno nagniti. Prage bodo zamenjavali delavci vzdrževalne skupine Nadzorništva proge Litija. Delo bo potekalo postopoma, in bo končano v dveh letih.

Novoletni razgovor z našimi sodelavci

V LETU 1983 NAS ČAKAJO ŠE VEČJE PREIZKUŠNJE

(Nadaljevanje s 1. strani)

**Mirko Lovše —
predsednik
delavskega sveta**

»Leto, katero se nam izteka, je bilo kljub velikim težavam uspešno. Primanjkovalo je deviz za nabavo reprodukcijskega materiala; prišlo je do devalvacije dinarja; bilo je veliko bolniških izostankov; v poletnih mesecih smo imeli veliko težav zaradi slabega teka na bombažu. Zato je bilo treba vložiti veliko več naporov, da smo prebrodili vse te težave. Stabilizacijski ukrepi od nas zahtevajo, da varčujemo v vseh fazah dela, da več in bolj kvalitetno delamo. Energetska stiska, pomanjkanje goriva so nas pripeljali tudi do tega, da smo spremenili delovni čas v izmenskem delu. Kljub težavam, ki jih prinaša novi delovni čas, so bili delavci v večini za to. S tem so pokazali veliko solidarnost do tistih sodelavcev, ki se vozijo na delo iz oddaljenih krajev in nimajo zadosti goriva.

V samoupravnih organih je bilo letos veliko razprav o reorganizaciji proizvodnega sektorja in službe vzdrževanja. To je še v razpravi. Delavski svet bo konec leta o tem odločal. Če bo reorganizacija sprejeta, jo bo v prihodnjem letu treba postopoma uvajati. Treba bo veliko sodelovanja, da bo reorganizacija v praksi dala tudi željene rezultate.

Kakor letošnje leto, tako tudi leto 1983 ne bo nič lažje. Nasprotno, še težje bo. Zato bo treba še nadalje vlagati vse napore za stabilizacijo. Varčevanje je nujno na vseh ravneh porabe. Poostriiti moramo disciplino. Veliko je še takih delavcev, ki se zelo nestabilizacijsko obnašajo. Svojega dela ne opravljajo vestno in čakajo, da bo namesto njih to nekdo drug opravil. Proti takim bo treba uvesti tudi disciplinski postopek. Stabilizacija terja delovno disciplino na vseh ravneh.

Nagrajevanje po delu je treba še bolj izpopolniti in ga uvesti na vsa delovna mesta. Na tem področju je bilo do sedaj premalo narejenega. Sleherni delavec bi moral biti plačan po vložnem delu, tako bi se tudi povečala delovna zavest. Tisti, ki več in bolj kvalitetno dela, naj tudi več dobi.

Sedaj pa se dogaja, da pridni delavec dobi enako kot oni, ki je nedelaven. Tako tudi pri pridnem delovna vna-ma pada.

Samoupravljanje je treba še nadalje krepiti, kajti le z samoupravnem dogovarjanjem je možno doseči pravilne in demokratične odnose v družbi. Brez samoupravljanja tudi ni napredka.«

**Vera Bric —
kadrovik**

»V letu 1982 se je število zaposlenih v naši delovni organizaciji močno znižalo in smo se v juliju približali številu 1000. To je odraz omejenega zaposlovanja, predvsem v režijskih službah, kjer skoraj ne sprejemamo več. Tudi fluktuacija delavcev je izredno nizka, ena najnižjih v zadnjih 10 letih in predstavlja le 4,9 %. Seveda pa v tem odstotku niso zajeti delavci, ki smo jih sprejeli v delovno razmerje za določen čas. Kot zanimivost naj povem, da je odbor za delovno razmerje obravnaval zadnjo odpoved delovnega razmerja v juniju, kar verjetno ni bil primer že mnogo let.

Leto 1982 lahko ocenimo kot leto, v katerem smo pričakovali marsikatero spremembo s področja delovnih razmerij in upokojevanja delavcev. Veliko sprememb je prinesla novela Zakona o delovnih razmerjih, s katerimi smo naše delavce že seznanjali. Največ »vroče krvi«, če temu lahko rečem tako, je glede upokojevanja, saj vemo, da je zakon prinesel novost, da delavcu preneha delovno razmerje z izpolnitvijo pogojev za polno pokojnino. Nekatero spremembo se menda pripravljajo na tem področju, vendar bomo delavce o njih pravočasno informirali.

Veliko naših delavk je pričakovalo sprejem novega zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju in seveda možnost predčasnih upokojitev. Sprejem tega zakona je preložen v leto 1983 in danes težko govorimo o tem, ali bo predvidena ta novost ali ne.

Pričakovali smo tudi uveljavitev beneficirane delovne dobe za tekstilne delavke. (O teh aktivnostih pa seznanjamo delavce v drugem članku tega časopisa).

Z reorganizacijo bo potrebno v letu 1983 izvesti več prerazporeditev naših delavcev na druga dela in naloge. Mislim, da je to zelo odgovorna in ne lahka naloga, posebno z upoštevanjem izreka: »Pravega človeka na pravo mesto!«

**Marjan Juvančič —
predsednik odbora
za stanovanjska
vprašanja**

»Leto se izteka, ne iztekajo pa se tudi težave, ki se porajajo v našem odboru. Gospodarske težave, ki tarejo ves svet, so prinesle težave ne samo posameznikom pri urejanju stanovanjskih vprašanj, ampak tudi našemu odboru. Ker gradnja družbenih stanovanj zaostaja, tudi sredstev za individualno gradnjo je premalo, nastajajo problemi, kako rešiti stanovanjske probleme naših delavcev. Mnogi med njimi so nezadovoljni, saj so pričakovali, da se bo njihov stanovanjski problem hitreje reševal.

Odbor opravlja delo s pomočjo pravilnika za dodelitev stanovanj in kreditov. Vse stanovanjske razmere prosilcev si ogleda in večkrat naleti na probleme, posebno, če se pojavijo ljudje, ki poznajo razmere bolje od odbora. Vsa dokazovanja pa lahko privedejo do sodišča združenega dela, tako, kot se je to zgodilo letošnje jesen.

V prihodnjem letu pa želim, da bi rešili čimveč stanovanjskih problemov naših delavcev.«

**Francka Kres —
sukalka**

»Kljub precejšnjim težavam se je letošnje leto kar dobro izteklo. Prišlo je do devalvacije, kar je za nas precejšnja obremenitev in zdi se mi, da smo bili tudi že čisto na robu. Spraševali smo že ali bo dovolj dela ali ne. V sukalnici je že pri-

manjkovalo preje, pa je bilo nazadnje vse dobro. Imamo dobro vodstvo, da tako »peljemo«.

Sem delegatka delavskega sveta in delu tega kar dobro sledim. Vseh številki si seveda ne morem zapomniti, sicer pa sem kar na tekočem. Sodelujem tudi s sodelavci, tako da jim vse povem, kar obravnavamo na delavskem svetu.

V tem letu sem najbolj občutila premik delovnega časa. To nam mnogim ne gre v račun. Menimo, da s tem še ni dana možnost vsem delavcem, da bi se vozili z javnimi prevoznimi sredstvi na in z dela, npr. z Vaškega konca. Delovni čas se vedno premakne le za delavce iz proizvodnje, tisti v pisarnah pa delajo vedno ob istem času. Tudi avtobusi za prevoz delavcev so dragi, menda kar en milijon na dan. Bolje bi bilo, da bi dobili dodatne bone za bencin. To bi bilo ceneje.

Za prihodnje leto si želim, da bi delo in vodenje vsaj tako potekalo kot letos. To bi še šlo. Zelo težko bi bilo, če bi prišlo do zastojev — to se mi zdi najbolj kritično za naprej, in to se ne bi smelo dogoditi.«

**dipl. ing. Franc
Lesjak — obratovodja**

»Kot najbolj pozitivno bi ocenil spoznanje da produktivnosti ni mogoče več dvi-

govati le s povečanim fizičnim delom delavk za stroji, temveč tudi z boljšim delom vseh spremljajočih služb. Tu mislim predvsem na ustrezen izkaz surovin glede na obstoječi strojni park, ustrezen proizvodni program, vzdrževanje strojev, klimatskih naprav ipd.

V letu, ki prihaja, nas čaka še veliko dela pri reorganizaciji sektorjev proizvodnje in vzdrževanja. Proizvodnja se naj bi odvijala v teh okvirih kot letošnja, če bo le na voljo dovolj in ustreznih surovin.

V letošnjem letu je bila zelo kritična tudi oskrbljenost z najnimi utensilijami kot jermenčki, gumijastimi oblogami ipd., in si želim, da bi bilo v letu 1983 bolje.«

Dragi Žibert — sukalka

»V tem letu me je najbolj prizadela sprememba delovnega časa. Otroka, ki sta sta-

ra 2 in 4 leta, sta zaradi tega dnevno po več kot eno uro sama doma. Mož je rudar in ima drugačen čas dela. Sicer pa je delo v tem letu normalno potekalo. Moje delovno mesto je v sukalnici za efektne sukance, v novi hali ob železnici, danes pa nadomeščam sodelavko, ki je v bolniškem staležu, v tem starem delu. Ker so stroji tu in tam enaki, me takšna zamenjava ne moti.

V prihodnjem letu bo najbolj kritično, če bo primanjkovalo surovin in ne bi imeli dovolj dela. Sedaj delamo tudi v nadurah za izvoz, da dobimo devize, te pa potrebujemo za surovine. Te stvari zvem iz informacij in pa Predilca, ki ga berem doma.«

Tončka Gorišek — česalnica

»V tem letu je bilo v naši delovni organizaciji vse v redu, normalno. Veliko stvari se zgodi, ki pa si jih ne morem zapomniti. Ne morem se

pritoževati. Od letos delam ponovno ob svojem stroju. To mi pomeni večjo odgovornost. Ko sem bila v rezervi, sem delala pri različnih strojih in nikjer se nisem počutila »doma«. Vedno znova se je bilo potrebno prilagajati. Delam pri dublirkah, raztezalkah, lahko pa zamenjam tudi sodelavko v česalnici. Za drugo leto bolj slabo kaže z materialom. Ko bi bilo vsaj tako, kot letos. Ko je človek zdrav gre raje na »šiht« kot pa da ostaja doma. V zadnjih dneh opažam, da smo dobili kar precej surovine. To vidim od doma, čez železniške tire, kadar razkladajo.«

Milena Borišek — predica

»Nočna izmena je težka posebno od letos, ko smo premaknili začetek dela za eno uro. Manj spanja. Ko pridem domov, moram takoj odpraviti otroke v šolo. Prej pa je bilo pred tem čas za eno uro spanja. Najbolje je bilo takrat, ko smo ponoči delale od 18.30—2.30 naslednjega dne.

Želim si, da bi tovarniški avtobusi vozili tudi nas iz Šmartna, da nam ne bi bilo treba čakati na lokalni avtobus, posebno če vemo, da je bolj ugodno, da se odpelješ takoj po delu. Vsaka minuta pride prav.

Sicer pa je vse v redu. Letos sem tako kot prejšnja leta letovala 12 dni v Rovinju, ostale dneve dopusta pa sem porabila razdrobljeno. Ostal mi je še en dan dopusta.

Naj povem še, kar sicer ni značilno za letošnje leto, da smo predice preobremenjene. Strežemo štirim strojem, pretrgov pa je veliko.

Za prihodnje leto si želim, da bi bilo vsaj tako kot letos. Da bi imeli delo. Če se preja na stroju trga, lahko stroj zauštaviš in odpraviš napako — dosti huje pa bi bilo, če stroja ne bi mogli zagnati, ker bi bil prazen.«

Terezija Rozina — predica

»V tem letu je bilo v službi kar hudo. Vedno težje se mi zdi, posebno nočno delo. Nikoli se ne spočijem. Odkar je sin v vrtcu, je malo lažje.

Obremenitve so vedno večje, ker vedno hitreje »laufamo«, sicer pa ne smem preveč jamrati, saj kar pomislimo kako bi bilo šele hudo, če ne bi imeli dela. Vedno v pričakovanju upamo, da bo naslednja partija boljša, da se ne bo tako trgala. Včasih je bilo med delom več časa za oddih — glede tega je bilo celo lažje delati, čeprav so bili drugi pogoji slabši. Letos mi poteka 16. leto delovne dobe.

Za prihodnje leto si želim, da ne bi zmanjkalo dela, da bi vsaj tako poslovali kot do sedaj, da bi nekako shajali. Želim tudi, da bi se mladi lažje zaposlovali — saj je, kot slišimo po radiu, nezaposlenost mladih že kar problematična. Če bi npr. uspeli z beneficiranim delovnim časom, da bi se tako prej upokojile, bi ostalo tudi nekaj več delovnih mest za mlajše.«

Andrej Krhlikar — predsednik odbora za obveščanje

»Vsekakor je iztekajoče leto eno najbolj zapletenih in protislovnih, tako v mednarodnih odnosih, kot tudi v naši družbenoekonomski in politični skupnosti, vse to pa se seveda odraža tudi v naši delovni organizaciji. Leto 1982 je na nek način zanesljivo prelomno, prvokrat smo se srečali tudi z nekaterimi omejitvami in ukrepi, tako v vsakdanjem življenju kot tudi na delovnih mestih. Tudi v DO smo se zaradi razpolaganja z le 30 % ustvarjenih deviz neprestano srečevali z možnostjo, da zaradi surovin ustavimo stroje.

Veliko dogodkov se je v tem letu zvrstilo, ki so tako ali drugače vplivali na vse nas, po svoje pa tudi spre-

menili način življenja (ali mišljenja) ljudi. To so predvsem nekateri ukrepi ZIS, partijski kongresi, devalvacija dinarja, carinske omejitve ...

Vsekakor bo naslednje leto še težje kot dvainosemdeseto, odplačati moramo namreč velike obveznosti do tujine. Tako lahko tudi v naslednjem letu pričakujemo otežkočeno nabavo surovin, repromaterialov itd. Svoj tej aktivnosti pa ne bi smeli zanemarjati tudi notranjih organizacijskih izboljšav in sprememb, od katerih je reorganizacija najpomembnejša.

Zaostrena gospodarska situacija pa bo vsekakor zahtevala tudi kvalitetnejši sistem informiranja in obveščanja v delovni organizaciji. To se namreč večkrat zanemarja, zaradi česar kasneje nastanejo težave.

Osebnost pa me moti tudi nepovezanost, včasih celo nasprotovanje med delavci t. j. »proizvodnje, remonta in pisarn«. Večkrat opažam, da na različnih mestih delavci iz ene, druge ali tretje »skupine« zastopajo le svoje ozke interese, ne pa interesov, ki bi bili koristni za celotno delovno organizacijo.«

Zdi se mi, da je komentar ob koncu čisto odveč. Besede naših enajstih so-govornikov, ki delajo na različnih oddelkih z bolj ali manj odgovornimi nalogami, se ne razlikujejo veliko. Vsi se zavedajo resnosti položaja v naslednjem letu in zato je prav, da se tudi vsi ostali ob tem zamislimo.

Prilagodil: M. M.

Velika odsotnost z dela zaradi bolniških izostankov

V letošnjem letu smo že večkrat pisali in govorili o naraščanju števila izostankov z dela zaradi bolniške.

Poglejmo si še nekaj podatkov o izgubljenih urah zaradi bolniške v breme delovne organizacije (bolniška do 30 dni) in v breme zdravstvene skupnosti (bolezen nad 30 dni, nega, spremstvo; upoštevani so tudi izostanki zaradi porodniškega dopusta):

	I.-X./1980	I.-X./1981	ind. 81/80	I.-X./1982	ind. 82/81
Število izgubljenih ur v breme DO	100.466	81.917	82	93.664	114
Število izgubljenih ur v breme SZ	137.749	104.185	76	106.776	102
Skupaj - bolniška	238.215	186.102	78	200.440	108
Skupaj vse ure	2.066.485	1.928.284	93	1.869.879	97
% bolniške v skupnih urah	11,5	9,6		10,7	
Povprečno stanje zaposlenih	1.129	1.049	93	1.018	97
nadomestila v breme DO - din	2.785.906,65	2.707.328,05	97	4.136.108,75	153

Iz analize prikazanih podatkov za obdobje od januarja do oktobra 1980, 1981 in 1982 je razvidno, da je bolniški stalež v letu 1981, v primerjavi z istim obdobjem leta 1980, upadel. Vzrok temu je tudi novo uvedeni dodatek za izkoriščanje delovnega časa.

V letu 1982 pa število izostankov zaradi bolniške ponovno narašča in to zlasti izostankov v breme delovne organizacije. Zaradi tega so se močno povečala sredstva, ki jih izplačujemo za nadomestilo bolniške, saj so večja kar za 53 %. Zaradi bolniške manjka na delu vsak dan povprečno 78 delavcev (poleg tega je povprečno 30 delavk na porodniškem dopustu).

ŠTEVILO DNEVNO ODSOTNIH DELAVCEV ZARADI BOLNIŠKE (brez porodnic) JE TOLIKŠNO, KOT JE NPR. ZAPOSLENIH DELAVCEV V PREDILNICI BOMBAŽA II KJER DNEVNO NAREDIJO CCA 6.000 KG PREJE OZ. 138.000 KG PREJE MESEČNO.

Mislim, da ni težko ugotoviti, da je zaradi tolišne odsotnosti močno okrnjena proizvodnja. Temu pa seveda sledi manjši prihodek, dohodek in ne nazadnje nižji osebni dohodki vseh delavcev.

A. POVŠE

Avtomatske javljalne naprave za odkrivanje isker

Požarnovarnostni vzgoji in tehničnim ukrepom za preprečevanje požarov se v naši delovni organizaciji posveča veliko pozornosti. Povsod tam, kjer je požarna obremenitev velika (skladišča surovin in tehničnih izdelkov) imamo nameščene avtomatske javljalnike dima, ki reagirajo na pojav dima v prostoru.

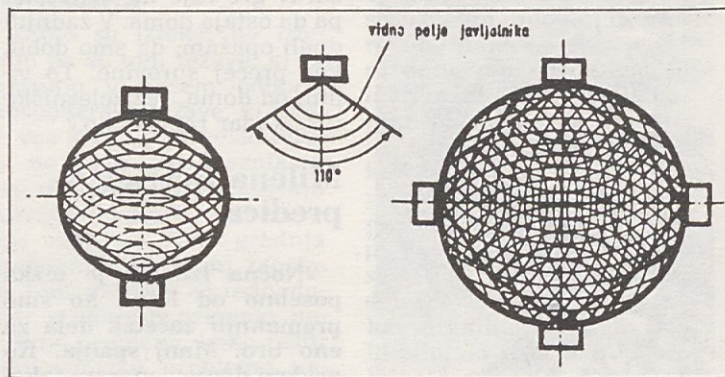
Najbolj ogrožena z vidika požarne varnosti pa ostaja čistilnica in mikalnica bombaža. Tu imamo tudi največ znetkov požarov in predvsem manjši požarni obremenitvi in dobri uvežbanosti delavcev - gasilcev gre pripisati, da ne pride do požarov širših dimenzij. Koncentracija gasilnih

sredstev in naprav je tu največja, hidranti, stabilne CO₂ naprave, ročni in gasilni aparati v vsakem primeru zagotavljajo določeno varnost, da ne pride do širjenja požara še vedno pa nam ostanejo zastoji, uničen material, uničeni strojni deli itd.

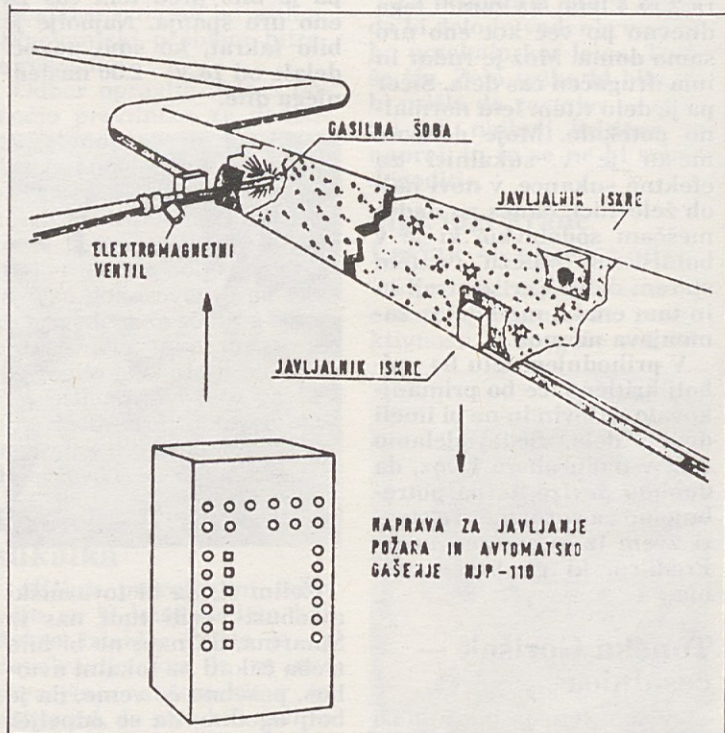
Obstaja problem pravočasnega odkrivanja znetka požara, ker kombiniran postopek bombažnega prediva omogoča hitro širjenje požara tu pa le pravo-

časno odkrivanje znetka prispeva tako uspešnosti gašenja kot na velikost ekonomske škode.

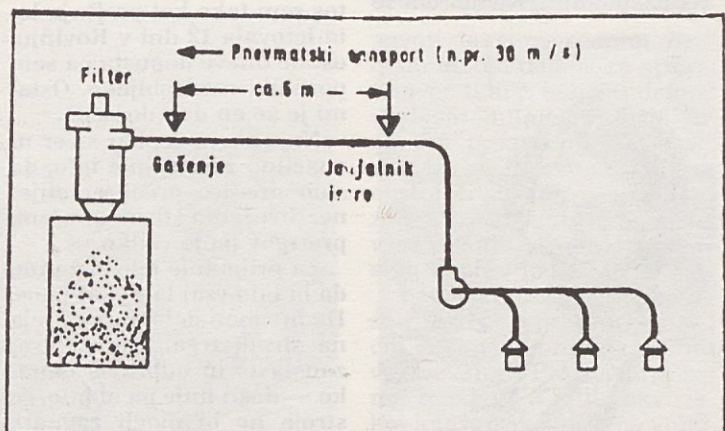
Za pravočasno odkrivanje znetkov požarov v cevovodih pa je DO »Zarja« iz Kamnika v sodelovanju z inštitutom »Jožef Štefan« izdelala avtomatske javljalnike isker z vso priprajeno opremo, javljalniki, centrala itd. Navedel bom nekaj tehničnih podatkov vzetih iz prospekta, ki ga nam je poslala DO »Zarja«.

Presek skozi transportno cev.

Sistem namestitve in uporabe avtomatskih javljalnikov isker.

Princip izvedbe z avtomatskim gašenjem

Infrardeči javljalniki isker delujejo na principu občutljivosti na spremembe infrardečega sevanja (valovna dolžina 0,8 do 2,5 U), ki ga povzroči prelet iskre čez kontrolirano mesto, vidni kot javljalnika je 110 stopinj po eni in 60 stopinj po drugi osi, (skica 1) sprememba sevanja (iskra) se mora zadrževati v vidnem področju najmanj 0,5 ms. Javljalnik je nameščen v paru, maksimalna medsebojna razdalja je 1,5 m, z dvema javljalnika prekrivamo cel prez, če pa je premer večji od 500 mm pa je priporočljivo namestiti dva para javljalnikov. Med javljalnika v pasu je vzpostavljena medsebojna kontrola, nastala motnja, ki preprečuje dejstvo javljalnika se registrira na centrali. Reakcijski čas je 30 mS, to je čas od zaznave iskre pa do signala na centrali, leta omogoča namestitev dveh, štirih, šestih ali osmih pasov javljalnikov (sistem deluje na varnosti napečnosti 24 V) od tu pa se lahko impulz uporabi za ustavitve strojev, linij — strojev, vklopitve avtomatskega gašenja, zvočno — svetlobnih signalov itd. S tem, da se reakcijski čas vklopitve ter ukrepov ustrezno podaljša zaradi upoštevanja še drugih vplivajočih momentov. (Skica 2).

Priporočena se namestitev za vsakim strojem, ki bi potencialno lahko povzročal iskre kot tudi v odprašilnih kanalih. Proizvajalec infrardečih javljalnikov iskre zagotavlja javitev pojava iskre v cevovodu ko

leta preleti javljalnik, prav tako tudi vklopitev pripadajočih varnostnih ukrepov.

Med temi je še posebno zanimivo avtomatsko gašenje iskre v samem cevovodu, z avtomatskimi gasilnimi napravami skica 3 imamo tudi pri nas že nekaj izkušenj na žalost ne preveč uspešnih. Delovanje tega sistema. Z upoštevanjem časa reagiranja javljalnika in gasilne šobe (elektromagnetski ventil) hitrosti materiala v cevovodu, izračunamo potrebno razdaljo med javljalnikom in gasilno šobo tako, da se iskra pogasi prej predno bi lahko ogrozila npr. drug stroj ali prašni filter. Če hočemo doseči popolnejši nadzor nad pojavom isker lahko namestimo en par javljalnikov takoj za strojem drugi par pa neke na cevovodu (odvisno od dolžine cevovoda). Prvi par deluje samo kot kontrola na centrali in šele, ko tudi drugi par potrjuje pojav iskre se vklopijo varnostni sistemi. Zagotovljen je boljši nadzor. V našem primeru se izpostavlja tudi problem uspešnosti gašenja (izbira gasilnega sredstva) še posebno, če hočemo doseči čim večji uspeh.

Če je delovanje avtomatske naprave za javljanje pojava iskre v cevovodih res tako uspešno kot zagotavlja proizvajalec potem to omogoča pravočasno ukrepanje in s tem uspešnost gašenja in pa veliko manjšo možnost za nastanek požara širših razmer.

Stane Črne

V letu 1982 smo rešili 15 prošenj za stanovanja

Odbor za stanovanjska vprašanja je v letu 1982 dodelil 15 stanovanj, od tega: 8 enosobnih (4 stanovanja bodo vseljiva v mesecu avgustu 1983), 2 dvosobna, eno trisobno stanovanje ter 4 sobe, dva naša delavca pa sta dobila stanovanje iz sredstev solidarnosti pri Samoupravni stanovanjski skupnosti.

Tri dvosobna stanovanja na Maistrovi ulici so namenjena za reševanje stanovanjskih problemov »mladih

družin«. Ena »mlada družina« se je odločila, da se bo vselila v novo stanovanje, dve pa bosta ostali v dosedanjih stanovanjih, ki so last Samoupravne stanovanjske skupnosti, zato bomo morali Samoupravni stanovanjski skupnosti odstopiti dve stanovanja na Maistrovi ulici.

Zoper prednostno listo za dvosobna stanovanja, ki velja do konca letošnjega leta, je bil vložen predlog za razveljavitev te liste pri Sodišču združenega dela.

Ko bo o sporni zadevi odločilo sodišče, bo odbor po tej prednostni listi dodelil še 4 dvosobna stanovanja in sicer dve novi, ki bosta vseljivi v mesecu avgustu 1983 ter dve izpraznjeni stanovanja.

Prednostna lista za prvo polovico leta 1983 bo sestavljena nekoliko pozneje, ker bomo pri točkovanju prošenj upoštevali sklep Sodišča združenega dela.

Fani Vrhovec

5. srečanje organizatorjev obveščanja v OZD

V petek 10. in soboto 11. decembra je v Mariboru potekalo peto srečanje organizatorjev obveščanja v združenem delu, pa ne le njih, ampak tudi članov odborov za obveščanje ter odgovornih za obveščanje pri občinskih sindikatih. To ni več zgolj »cehovsko« srečanje urednikov, ki drug drugemu potožijo o težavah pri svojem delu, od tu pa se nikamor ne premakne, ampak se zaradi širšega kroga odgovornih, dogovorjeno tudi vedno v večji meri uresničuje.

V petkovem dopoldanskem delu je v dvorani VEKŠ, več kot dvestotim zbranim spregovoril predsednik republiškega sveta zveze sindikatov Marjan Orožen. Med drugim je poudaril, da postajajo informacije v tem trenutku vse pomembnejše.

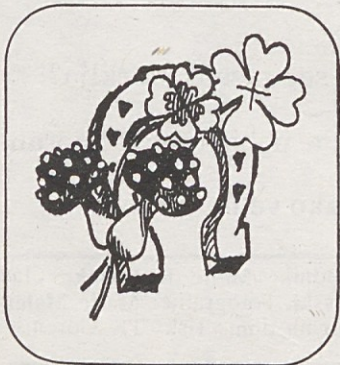
Popoldan so se udeleženci razdelili v dve skupini. Na prvi so govorili o informiranju v zvezi sindikatov Slovenije, v drugi skupini pa o stanju obveščanja v združenem delu. Tu so se razpravljali dotaknili različnih problemov pri svojem delu in poslušalci tudi posredovali svoje uspehe. Tako smo zvedeli o primeru neupravičene in nezakonite zaplenitve gla-

sila, o varčevanju na področju obveščanja; prav tu pretilo nevarnost, da bi pod krinko varčevanja zmanjševali pretok informacij. Nasprotno! Informacij naj bo več — toda tudi kvalitetnejših, je bila skupna ugotovitev. Dalje so še spregovorili o vlogi samoupravnih organov pri obveščanju, statusu delavcev, ki se ukvarjajo z obveščanjem itn.

Naslednji dan, v soboto, je udeležencem spregovoril član predsedstva CK ZKS Jak Koprivc o informiranju v sedanjih težkih razmerah, Marjan Šiftar o novostih pri obveščanju, nazadnje pa še Franc Kavčič o sodelovanju Delavske enotnosti s tovarniškimi glasili. M. M.

Komisija za inovacije je na svoji seji obravnavala enajst prispelih predlogov. Za nagrado jih je predlagala sedem v skupni višini 3800 din, to je povprečno 540 din za predlog. Štiri predloge bo komisija obravnavala še enkrat, takrat ko bodo le-ti realizirani. V primeru realizacije bodo določili primerno nagrado. Od sedmih nagrajenih predlogov so štiri realizirani, kar pa že pomeni izboljšavo dela, zmanjšanje zastojev in dokaj visoke finančne prihranke. Vsekakor smo z odzivom lahko zadovoljni, v naslednjem letu pa pričakujemo še več predlogov. O višini denarnih nadomestil za predlagane primere bodo odločali delegati delavskega sveta na svoji seji, 27. decembra 1982.

REKREACIJA

V prehodu rekreacijskih dejavnosti iz telovadnice na prosto, to je konec aprila in v začetku maja se je rekreacija odvijala zadovoljivo, na šolskem igrišču, na Graški dobri. V obdobju letnih dopustov pa je ta povsem zamrla in ponovno oživela pri športnih igrah. Še večja aktivnost oziroma udeležba pa se začne v času zimske rekreacije v telovadnici. V tem času je udeležba številnejša, tako da je telovadnica skoraj premajhna. Seveda pa so še rezerve, saj do sedaj še nismo izkoristili možnosti uporabe tudi balkona telovadnice. Pozivam tudi starejše člane sindikata, da izrabijo možnost rekreiranja, športnega udejstvovanja v tem prostoru, ki je zelo primeren za igranje namiznega tenisa, telovadbe, orodne telovadbe itd. Prav tako pozivam članice, da se vključijo v športno rekreacijo. Predlagam, da se zainteresirane za rekreacijo, tiste ki bi se redno udeleževale tega, prijavi-jo poimensko pri Babši Nejedly. Za organiziranje je potrebno, da se prijavi najmanj 10 žena.

Komisija za šport in rekreacijo v zimskem, snežnem obdobju načrtuje, da bomo šli vsaj trikrat v tej sezoni na smučanje do enega od naših smučarskih središč. Če bodo snežne razmere ugodne, bi enega takih izletov organizirali že okoli 15. januarja prihodnji mesec. Ti izleti bodo organizirani samo za delavce naše DO, seveda pa lahko vzamejo s seboj tudi svoje otroke in zakonskega partnerja. Prijava

za izlet se bo štela po vplačilu prijavnine oziroma soudeležbe, potrdilo o vplačilu pa bo tudi karta za prevoz. Soudeležba bo 100.— din na osebo, tudi za člane družine.

Organizirali pa bomo tudi prevoze z avtobusi na ta smučišča, še posebej, brez finančne pomoči DO. To se pravi, da bomo sami plačali avtobusno vozovnico. Velika ugodnost pri tem je, da bo avtobus odpeljal izpred naše tovarne in nato tudi pripeljal nazaj.

Ob ugodnih snežnih razmerah bo delovala tudi naša prenosna vlečnica, ki je do sedaj še nismo mogli izkoristiti. Postavili jo bomo nekje v bližini Litije, tako da jo bo lahko izkoristilo čim večje število smučarjev našega kolektiva. O tem vas bomo obvestili v dnevnikih informacijah, na oglasnih deskah v tovarni.

Organizatorji športne rekreacije s svojim doprinosom k boljši organiziranosti in izvajanju teh dejavnosti še nismo zadovoljni, kljub temu da je viden napredek. Prizadevamo si, da svoje delo izboljšamo. Apeliramo tudi na tiste, ki s svojimi nesmiselnimi provokacijami in nepodrejanjem želji večine kazijo smisel in namen, ki naj bi ga imela športna rekreacija na človeka, tu mislim predvsem na rekreacijo v telovadnici, da razmislijo o svojem obnašanju. Prav gotovo pa so konstruktivna kritika in predlogi zaželjeni.

Prizadevajmo si, da nas bo ta rekreacija sproščala, krepila, osrečevala in združevala! **Janez Hauptman**

IŠČEMO POŠTENEGA NAJDITELJA

Pred nekaj več kot mesecem dni sem na poti iz službe domov (iz predilnice I do Trga na Stavbah) izgubila žensko uro, ki sem jo dobila za 20 let dela v Predilnici Litija, pred sedmimi leti. Morebitnega, poštenega najditelja prosim, da mi jo vrne na naslov Ana Bizjak, Trg na Stavbah 2 ali pri vratarju Predilnice Litija. Ta ura mi pomeni res dragocen spomin.

ANA BIZJAK

Nova streha nad rampo starih skladišč

Nad industrijsko rampo ob skladišču odpadkov je bila streha dotrajana. Nova prozorna streha prepušča dnevno svetlobo in ščiti delavce ob deževnih dneh.

Za praznično razpoloženje

Zdravnik: »Vzrok za vašo nesrečo je alkohol!«
 Pacient: »Hvala, tovariš zdravnik, da vsaj vi za vse to valite krivdo na drugega.«

»Kaj se vam je zgodilo z ušesi?« — vpraša zdravnik pacienta.

»To je od priprav na silvestrovanje...«

»Kako to?«

»Tako. Ko sem likal hlače je pozvonil telefon. V naglici sem namesto slušalke pritisnil k ušesu likalnik!«

»Dobro, toda kaj je bilo z drugim uhljem?«

»Ta pa je nastradal, ko sem klical prvo pomoč zaradi prvega...«

Gost pride v bar, pokaže na močno pijanega človeka in naroči barmanu:

»Isto!«

— Dragi, otroka bi rada imela.

— Zakaj praviš to meni, saj nisem štorclja?!

— Eno past prosim. Pa pohitite, ker moram ujeti še avtobus.

— Oprostite, ampak tako velike nimamo.